

tet most adja sajtó alá. — Petőfi olasz fordítója Cassone Giuseppe már sajtó alá adta nagy költőnk verseit olaszul, 400 lapon. Az alig 40 éves Cassone tíz év óta fekszik beteg és ez idő alatt igen jól megtanult magától nemcsak francziául, oroszul és németül, de magyarul is. Petőfi versei az eredeti után vannak olaszra átültetve, a mit eddig kevés külföldi tehetett meg. Cassone Petőfinék »Tündér álom« és »Az örült« költeményeit a múlt évben adta ki két füzetben. Notóban, születése helyén. Egy római lap közlebről hoz tőle nagyobb cikket az eddig olasz Petőfi-fordítókról. — Szombathely város monographiájának első részéről Kunc Adolf kanonok s főgymnáziumi igazgató tollából, csinos kiadásban, a város látképével, és a városnak s határának tervrajzaival ellátva a napokban jelent meg. A két részből álló monographiát Szombathely város adja ki az orvosok és természetvizsgálók kebelében tartandó XXI-ik nagygyűlésének emlékére. — Molnár Aladár már nagyban előrehaladt azon munkájával, mely a 18-dik század magyar közoktatási ügyének történetét taglalja. — Bánóczi József nagy buzgalommal dolgozik Kisfaludy Károly életrajzán, mely a Kisfaludy-társaság megbízásából készülve, a nagy költő halálának ötvenedik évfordulójára jelenik meg. A munka még október hó folyamán sajtó alá kerül s nov. 23-án, az emlékünnap napján fog a könyvpiacon kerülni.



Innen-onnan.

— Uti naplóból. —

Gömör megye egyik csendes kis falujában vagyunk. A táj nem valami festői. Csak kopár mészhegyeket s fával itt-ott benőtt dombokat látunk magunk körül. Messze északra a Kárpátok magas bércei bámulnak reánk. A falu mellett kelet felé meglehetősen nagyságú tó van, melyről azt tartják, hogy sem nem apad, sem nem szaporodik benne a víz soha.

Hagyjuk el a cseréppel fedett házakat s a falu magányos tornyát, mely úgy áll a templomtól elválva, mint gyermek, kit a szülők elűztek maguktól s menjünk észak felé. Alig haladtunk tizenöt perczig s a híres aggteleki barlang nyílásánál vagyunk. Előttünk 150 láb magas szikla nyulik merészen az ég felé, daczolva vészszel, viharral. Kiálló részein sasok tanyáznak; aljában van a barlang ajtaja.

Gyűjtsuk meg fáklyáinkat, az ajtó nyitva áll, mehetünk!

Sötét, tágas üregbe értünk, melynek boltozata tölcser alakban végződik; ez a barlang kéménye. Az égő fáklyák halvány csillagoknak látszanak sőt é, borongó éjszakán. A tágas üreg egyre szűkebb lesz. Két nyílás vezet belőle befelé: egyik a csontházba, hol emberek és különféle állatok csontjai láthatók, másik a tulajdonképeni barlangba. Erre menve nemsokára igen kis patakot találunk: az Acheront, mely a nagyobb Styxxel egyesülván zugva-morogva foly tovább s hol kitér előlünk, hol utunkat vágja ketté. Néha úgy megárad, hogy a rajta levő hidakat is elsodorja.

A csepegő kövek között van itt egy kis kút, rendesen igen tiszta s iható vízzel. Királykútjának nevezik. Régebben, míg a barlang nyílásán ajtó nem volt, a földmivelők nyárban ide jártak vizért. A barlang szépségének sokat ártottak, zsúppal világítván s ezáltal a csepegvényeket befüstölvén.

Vezetőnk nem szűnik meg egyet-mást magyaráztatni. Az üreg ismét tágasabb lesz. A királykútján tul találjuk Mózes oltárát, függönyöket, stb. Jobbra igen szűk nyílás vezet a róka-lyukba. Kis üreg ez s mivel kevesen látogatják, nem oly füstös, mint a többi s csepegvényei igazán szépek, csillogók.

A róka-lyukból kijöve, tovább megyünk. A barlang mind szebb, mind tágasabb. Végre oly helyre érünk, a hol székeket is találunk. Ez a nagy terem. Itt lőni szoktak; a lövés egy negyed óráig hangzik. Innen egy nyílás a denevér-barlangba vezet, a hol régebben ezer meg ezer denevér tanyázott. A látogatók által háborgatott tanyái-

kat néhány évvel ezelőtt elhagyták s mai napig sem tudja senki, hová lettek.

Az egész barlangnak több ilyen mellék ága van. Rendesen csak hármat szoktak meglátogatni, u. m. a két főágot: az új és ó ágot és az ó ágnak mellék ágát, a paradicsomot. Az ó ágnak legszebb rész a paradicsom. Ide azonban nem valami könnyű eljutni. Le kell hajolnunk a földig s annyi füstöt elnyelünk, mennyit egy kéményseprő egész életén keresztül alig nyel.

Előttünk áll a purgatorium. (Igy nevezik azon alacsony, szűk nyílást, melyen keresztül kell menni, hogy a paradicsomba bejuthassunk.) Udvarias vezetőnk egészen belejött a bókolásba s a hölgyekhez itt rendesen így szól:

— Azonban ne essenek kétségbe, kedves nagysádkáim! Annak a rózsapiros arcnak, azoknak a mosolygó szemeknek nem lesz azért semmi bajuk; csak hajoljanak le úgy, mintha alvó kedvesüket akarnák megszólítani. Ugyan megeshetik, hogy piczi lábacskáikról a cipő a sárban marad (a fiatal emberek nagy gyönyörűségére), de hát az mitsem tesz!

Hála Isten!... megérkeztünk. Szemünk kápázik a fénytől s álomnak hisszük, a mit ébren látunk. Igazán a valódi paradicsom sem lehetett ennél szebb!

Hogy ragyognak, azok a természet — alkotta oszlopok!... Azt hihetné az ember, csupa gyémántból van az egész. Közepén az üregnek áll a hajdankori jó és gonosz tudásának fája; nem messze tőle Ádám és Éva. A földön fekszik Ábel koporsója, mely felett Kain bunkós botja függ le a boltozatból. Legszebb az aradi 13 vértanu szobra. Oly nagyszerű, minőt emberek kezei nem alkothatnak.

A paradicsomtól tovább menve, két emelkedést találunk, a Horeb és a Sinai hegyet. Jól készített út vezet rajtuk keresztül: alant a Styx olyan iszonyú zajt üt, hogy nem halljuk egymás szavát. E két hegyről lemenve, a sik talajon kerékvágást látunk, mi azt mutatja, hogy valaha szekér is járhatott e barlangban.

Hagyjuk el az ó ágot s térjünk jobbra, a sokkal szebb új ágba. Szűk nyíláson haladunk egy ideig, míg végre meg kell állanunk.

Olyan kis lyukat látunk magunk előtt, melyen egyszerre csak egy ember fér keresztül; ez a vas-kapu. Nem győzzük eléggé bámulni a sok szépséget. Gyönyörű látvány az Olympus hegye. Itt rendesen eloltják a fáklyákat s csak egy marad égve a vezető kezében, ki a 129 láb magas emelkedés tetejére megy fel, honnan csillogó oszlopok emelkednek a boltozatig. Az alant állóknak úgy tetszik, mintha a nap felkeltét látnák, vagy mintha az egen csillagok futkosnának.

A látogatók legnagyobb része a barátság oszlopáig szokott elmenni. E megragadó oszlop a földet a boltozattal köti össze. Barátság oszlopának azért nevezik, mivel a ki eddig hatol, felírja reá nevét. A szem elfárad, bámulva a nagyszerű szépséget, mely ezután következik. Minden öt-hat évben akad egy-két látogató, a ki végigjárja a barlang további részét is. A csepegvényeken itt már semmi nyoma a füstnek. Nem hiszem, hogy Mohamed a mennyországot csillogóbbnak, vakítóbbnak képzelhette volna. Szinte félünk, hogy szavunkkal egy-egy angyalt, egy-egy istent bántunk meg itt. A ki nem tud imádkozni, csak jöjjön ide s önkéntelen fel fog sohajtani:

Oh természet, te isten képmása...
Hitványság mind, műveidet látva,
A mit ember-kéz alkotott!

A helyet, a meddig be lehet hatolni, vagyis a barlangnak a végét, pokolnak nevezik. Próbáltak

már tovább menni, de a víz miatt nem lehet. Nagyszerű tó van itt, melyből a víz Jósfaón foly ki. E falutól is akartak már nyílást készíteni a barlangba, de azt mondják, olyan nagy tavat láttak a hegyben, hogy annak a vize ha kiömlenék, az utjában található falvakat mind elseperné.

*

Búcsúzzunk el a kopár mészhegyektől s lépjük át határát a hegyes-völgyes kis Tornamegyének.

Magas hegy tetején állunk. A nap épen most kél fel s fényes sugarai megtörnek a fák levelein csillogó harmaton. A hegyeket erdők koszorúzzák körülöttük az ágon annyi madár énekel, hogy alig halljuk a völgyben rohanó patak zúgását, melynek

Két virágos partján hajlongva köszöntget
A szép nefelejsnek ég-színű virága;
Fel-fel loccsan a hab apró gyöngyöcskéiben:
Hét féle színt játszva hull vissza reája.

És a szép nefelejs ég-színű virága
Úgy szívja magába a színes harmatot;
Gyenge szirmocskái még jobban kinyílnak,
Jobban terjesztik szét az édes illatot.

A völgyben, mint csendes, virágos sirban, kis falu fekszik, melynek házai szinte mosolyognak a tisztaságtól. Zúgó szélvész elkerüli s nem dönti le tetejüket, megvédik a környező hegyek, mint gyenge gyermeket a szerető édes anyai karok. E falutól (Jósfaó) északnak másfél óra járásnyira van a lőfő-orrás. Szűk, keskeny völgyön vezet oda az út. Két oldalról magas hegyek vetnek árnyékot az utazóra s ki a vadvirágot, a szabad természet eme szép tündérét szereti: szedhet itt annyi, a mennyi csak tetszik. Ereszkedjünk le a hegy tetejéről s menjünk végig a természet-alkotta ösvényen. Megérkeztünk. Tovább mennünk úgy sem lehetne; mert jobbról-balról, előttünk is hegy van. Nem látunk semmit, csak a kék eget, meg a zöld erdőt. Lábainknál az ölesre nőtt csalán között picziny forrásra bukkanunk. Vize olyan hideg, hogy alig lehet inni; a kinek a foga fáj, ebből szedjen rá s nem fog fájni, a kinek pedig nem fáj, ebből igyék és fájni fog. Innen alig pár ölnyre kiszáradt forrás helye látható. Üljünk le ide és várjuk, mit hoz a jövőndő.

Kilencz, tíz óra tájon zugást, mormogást hallunk. Mintha az öreg hegy mormogna reánk azért, hogy ide mertünk jönni. Alig telik el pár percz s a kiszáradt forrás helyén kristály-tiszta vizet látunk. A víz egyre szaporodik. Fél óra múlva méter magasságnyi patak zuhog végig a szűk völgy közepén. Ez így tart vagy négy óráig mindennap. Végre a víznek semmi nyoma többé.

Ez az ugynevezett lőfő időszaki forrás.

Tompa Mihály régen megénekelte s a nép is azt tartja róla, hogy régen itt óriási nagy sárkány lakott egy barlangban. Ez a sárkány igen sokat ártott a környék lakosságának: a vizet, esőt mind magába szívta. Végre, nem tudom az isten vagy az ördög megsokalta garázdálkodásait s a barlangot rá szakította. A sárkány a hegy alá került s azóta a sok esztendőn át magába szívott vízből minden nap kiad egy keveset. Még sokáig tartottak tőle, hogy visszanyeri régi hatalmát, de egy idő óta megszűnt minden félelem. Mert a mint a legujabb rege tartja: mi agyon löttük a híres sárkányt.

Ez onnan ered, hogy ottlétünk alkalmával, örömtünkben, hogy a víz kijött, lövöldöztünk. Valami pásztor vagy más ember a mezőről oda jött vizért s hallotta lövöldözésünket, a mit ő nagy bölcsen a sárkány agyonlövésének tartott.

Lám, még most is milyen a nép!...

THURÓCZY ENDRE.